

Лектор навчальної дисципліни
Контактна інформація лектора (e-mail)
URL ЕНК на навчальному порталі НУБіП України

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність 101 Екологія
Освітня програма – Екологія та охорона навколишнього середовища
Рік навчання 1, семестр 2
Форма здобуття вищої освіти денна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Павлюк Сергій Дмитрович

pavluksd@ukr.net pavluksd@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4402>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є контроль і оцінювання ступеню екологічної безпеки господарської діяльності або екологічної ситуації, що склалася на об'єктах (територіях); попередження або припинення негативного впливу певного виду антропогенної діяльності на здоров'я людей і навколишнє природне середовище; виявлення пріоритетів вирішення екологічних проблем та підготовка обґрунтованих еколого-економічних рекомендацій щодо стратегії і тактики розв'язання природоохоронних завдань.

Даний курс має дві складові – екологічний контроль та екологічний аудит.

Екологічне контроль – це інспектування діяльності об'єкта, що підлягає перевірці, відповідно до вимог екологічного законодавства та нормативних документів.

Екологічний аудит є інструментом для систематичного оцінювання екологічного потенціалу об'єкта та його потенційних екологічних ризиків. Результати екологічного аудиту використовуються для встановлення відповідності об'єкту вимогам техногенної та екологічної безпеки згідно з чинними національними та міжнародними стандартами, визначення необхідних природоохоронних заходів та управлінських рішень і пов'язаних з ними витрат.

Компетентності навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог

2. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети

3. Фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

СК12. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

СК14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.

ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПР15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оціню- вання
II семестр				
Модуль 1. Теоретичні та методичні основи екологічного контролю				
Тема 1. Поняття та типи державного екологічного контролю	1/2	Знати основні поняття та тлумачення екологічного контролю, його завдання. Типи та форми державного екологічного контролю. Нормативно-правову базу державного екологічного контролю	Здача практичної роботи	5
Тема 2. Положення про державну екологічну інспекцію	1/2	Знати основні завдання та функції державної екологічної інспекції, напрямки її діяльності, та повноваження	Здача практичної роботи	5
Тема 3. Оцінка впливу на довкілля як елемент екологічного контролю	1/2	Знати основні поняття оцінки впливу на довкілля. Процедура здійснення ОВД. Етапи проведення оцінки впливу на довкілля	Здача практичної роботи	5
Тема 4. Екологічний контроль за станом атмосферного повітря	1/4	Знати сучасний стан забруднення атмосфери в Україні. Етапи перевірки стаціонарних та пересувних джерел забруднення Вміти розрахувати розміри завданих збитків	Здача практичної роботи Виконання самостійної роботи	5 5
Тема 5. Екологічний контроль за станом і використанням водних ресурсів	1/2	Знати сучасні проблеми водних ресурсів світового масштабу. Стан забруднення водних екосистем в Україні Шкоду, заподіяну внаслідок забруднення водних ресурсів Вміти розрахувати величину збитків водним екосистемам	Здача практичної роботи Виконання самостійної роботи	5 5
Тема 6. Екологічний контроль за станом і використанням надр	1/2	Знати особливості державного геологічного контролю Роботу органів державного геологічного контролю, гірничого нагляду Основні порушення в галузі використання надр Вміти розрахувати розмір шкоди за забруднення земельних ресурсів	Здача практичної роботи	5
Тема 7. Здійснення державного контролю у сфері	1/2	Знати як відбувається державний контроль за поведженням із відходами Основні порушення у сфері поведження з	Здача практичної роботи	5

поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами		відходами Державний контроль у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами й агрохімікатами	Виконання самостійної роботи	5
Тема 8. Прикладні аспекти природоохоронного контролю. Здійснення державного контролю в галузі збереження лісів та інших рослинних ресурсів	1/2	Знати як відбувається державний контроль лісів та інших рослинних ресурсів Вилучення знарядь незаконного добування природних ресурсів і виробленої з них продукції Основні порушення законодавства в галузі збереження лісів та інших рослинних ресурсів	Здача практичної роботи Виконання самостійної роботи	10 5
Тема 9. Екологічний контроль на державному кордоні	1/2	Знати концептуальні засади державного екологічного контролю на кордоні Як проходить екологічний контроль транспортних засобів, вантажів, об'єктів рослинного та тваринного світу, радіаційний контроль, хіміко-аналітичний контроль речовин	Здача практичної роботи	5
Модульна робота 1		Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №1	Виконання тесту (30 тестових запитань)	30
Сума балів за Модуль №1				100
Модуль 2. Науково-методичні засади та сфери застосування екоаудиту				
Тема 10. Загальні поняття і значення екологічного аудиту	1/2	Знати загальні поняття і значення екологічного аудиту. Історія виникнення та особливості екологічного аудиту. Систематичні аудиторські перевірки	Здача практичної роботи	10
Тема 11. Запровадження екологічного аудиту в Україні	2/2	Знати рівні запровадження екологічного аудиту. Відмітні особливості екологічного аудиту. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту в Україні.	Здача практичної роботи Виконання самостійної роботи	10 5
Тема 12. Методологічні основи здійснення екологічного аудиту	1/2	Знати загальні методологічні основи і принципи здійснення екологічного аудиту Структурні складові екологічного аудиту, цілі і типи, критерії, об'єкти і суб'єкти екологічного аудиту та вимоги до них.	Здача практичної роботи Виконання самостійної роботи	10 5
Тема 13. Типовий процес екологічного аудиту	1/2	Знати обсяг та межі проведення екологічного аудиту. Основні вимоги до аудиторів. Порядок проведення екологічного аудиту (підготовча робота на підприємстві, робота із збирання інформації, підведення підсумків проведеної роботи та їх обговорення).	Здача практичної роботи Виконання самостійної роботи	10 5
Тема 14. Аудит мінімізації відходів виробництва	1/2	Знати мету аудиту мінімізації відходів виробництва. Стадії аудитування. Вміти розробляти блок-схеми послідовності технологічних операцій, визначати, на яких ланках технологічного процесу	Здача практичної роботи Виконання самостійної	10 5

		утворюються відходи, проранжувати джерела відходів за ступенем їх небезпечності.	роботи	
Модульна робота 2		Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №2	Виконання тесту (30 тестових запитань)	30
Сума балів за Модуль №2				100
Навчальна робота	15/30	середньозважене двох модулів помножене на 0,7		70
Екзамен		30% від загальної оцінки за курс		30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Всі лабораторні і самостійні роботи мають закінчуватися власним висновком, щодо отриманого результату. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Екологічний контроль та аудит: курс лекцій для здобувачів другого рівня вищої освіти зі спеціальності 101 Екологія / С.Д. Павлюк – Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2025. – 151 с.
2. Електронний навчальний курс дисципліни Екологічний контроль та аудит <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4402>
3. Строкаль, В. П., Бережняк, Є. М., Наумовська, О. І., Вагалюк, Л. В., Ладика, М. М., Сербенюк, Г. А., ... & Павлюк, С. Д. Вплив російської агресії на стан природних ресурсів України: монографія. За заг. ред. ВП Строкаль. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2023. 218 с.
4. Клименко М.О., Прищепа, Л.М. Екологічне інспектування - Підручник. - Рівне: 2020. - 400 с.
5. Клименко М.О., Прищепа А.М., Стецюк Л.М. та ін. Екологічне інспектування. Практикум: навчальний посібник / М.О. Клименко, А.М. Прищепа, Л.М. Стецюк, О.А. Брежицька - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. - 228 с.
6. Носачова Ю. В., Шаблій Т. О. Екологічне інспектування. Навчальний посібник з практичних (семінарських) занять: – К: КПП ім. І. Сікорського, 2020. – 230 с.
7. Пилипович О. Екологічне інспектування та екологічний контроль. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 122 с.

8. Чернякова О.І. Екологічний аудит: навч. посібник. Вид-во Одеського екол. Ін-ту. - 2018. - 134 с.
9. Рижков С. С. Екологічний менеджмент і аудит. Практикум : навч. посіб. / С.С. Рижков, С. М. Літвак, І. В. Ремешевська, Н. В. Гурець. – Миколаїв : НУК, 2015. – 93 с.
10. Бобровський А.Л. Екологічний менеджмент: підручник. К: Університетська книга, – 586 с.

Нормативна

1. ISO 14040:2000. Управління навколишнім середовищем. Оцінка життєвого циклу продукції. Принципи та структура.
2. ISO 14041:2000. Управління навколишнім середовищем. Оцінка життєвого циклу продукції. Визначення цілі, сфері дослідження та інвентаризаційний аналіз.
3. ДСТУ ISO 14001-97. Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування”.
4. ДСТУ ISO 14004-97. Системи управління навколишнім середовищем. Загальні настанови щодо принципів управління, систем та засобів забезпечення.
5. ДСТУ ISO 14011-97. Настанови, щодо здійснення екологічного аудиту. Процедури аудиту. Аудит систем управління навколишнім середовищем.
6. ДСТУ ISO 14012-97. Настанови, щодо здійснення екологічного аудиту. Кваліфікаційні вимоги до аудиторів з екології.
7. ДСТУ ISO 9001- 2001. Системи управління якістю. Вимоги. – Київ: Держстандарт України, 2001.
8. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №41. – 546с. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
9. Положення про Державну екологічну інспекцію. – Затверджено постановою КМУ в редакції від 16 червня 2004 р., №770.